

40 DNŮ S BIBLÍ 2019

Jste *pokřtěni* v Krista

Malý křestní katechismus

Velikonoce a křest

Starověká církev spojovala oslavy Velikonoc se křty nově obrácených. Čtyřicetidenní předvelikonoční postní období (počítáno bez nedělí, tedy od středy, později nazvané Popeleční) sloužilo křestnímu vyučování sboru. Sami křtěnci – tak to uvádí jeruzalémský biskup Cyril (žil v letech 313 - 386) – byli do tajemství a souvislostí křtu uváděni až po samotném obřadu, a sice několika tzv. mystagogickými, tedy vstupními, vysvětlujícími katechesemi. Spojení velikonočních svátků se křtem konvertitů, resp. spojení předvelikonočního období s křestní obnovou sboru, není nahodilé ani magické. Vědomě podtrhuje ústřední pravdu evangelia: Ježíšův jordaný křest došel svého naplnění na Golgotě (Mk 10,38; L 12,50). A tamtéž, na Golgotě, pramení a k témuž, k Ježíšově smrti, pohřbu a vzkříšení, odkazuje náš křest (1K 15,3n; Ř 6,3n; 1Pt 3,21n; 1J 5,6-8).

Letošní program 40 dnů s Bibli se inspiroval touto prastarou starocírkevní tradicí. Chce nově obrácené, ale i dávno pokřtěné znovu uvádět do křestního tajemství. Chce jednotlivce a rodiny i sbory pozvat, aby znovu objevovali a docenili pestré bohatství křtu, jeho dary i závazky, zaslíbení i výzvy. Vždyť se v něm ztělesňuje evangelium.

Materiály 40 dnů s Bibli

V řeckém Novém zákoně se sloveso „*křtít*“ v různých tvarech objevuje v 64 verších, podstatné jméno „*křest*“ ve 13 verších. Jde přitom o něco více než třicet souvislých příběhů či rozprav. Šíře dějových a teologických kontextů či důrazů, jak jsme naznačili výše, vybízí, abychom sledovali tyto rozbíhavé stopy a radovali se z pestré palety křestního daru a závazku.

Pro nedělní kázání vybíráme z novozákonního pokladu texty pojednávající křest, pokud možno, právě v různých souvislostech, osvěcující jej, pokud možno, z různých stran. Čas biblických hodin či domácích skupinek navrhujeme věnovat „křestní přípravě“, případně po-křestní katechesi, tedy inventuře základů naší víry a zbožnosti. Výchozí text slouží jako úvod k dalšímu rozhovoru. Pro osobní čtení, jako podklad k modlitbě, navrhujeme žalmy.

Rozpis 40 dnů s Biblí 2019

	Osobní čtení	Sborové čtení
13. 3.	Ž 42	Křestní vyučování 1: Velký příběh (Ga 3,26-29 ad.)
14. 3.	Ž 43	
15. 3.	Ž 44	
16. 3.	Ž 45	
17. 3.	Ž 46	Mk 1,1-13: Pán přichází
18. 3.	Ž 47	Křestní vyučování 2: Trojjediný Bůh (1J 4,7-16 a Krédo)
19. 3.	Ž 48	
20. 3.	Ž 49	
21. 3.	Ž 50	
22. 3.	Ž 51	
23. 3.	Ž 52	
24. 3.	Ž 53	Mk 10,35-45: Moc služby
25. 3.	Ž 54	Křestní vyučování 3: Odpuštění hříchů a křesťanská svoboda (Ko 2,6-17 a Desatero)
26. 3.	Ž 55	
27. 3.	Ž 56	
28. 3.	Ž 57	
29. 3.	Ž 58	
30. 3.	Ž 59	
31. 3.	Ž 60	Mt 28,16-20: Pán národů
1. 4.	Ž 61	Křestní vyučování 4: Křesťanské povolání (Ko 3,18 – 4,1)
2. 4.	Ž 62	
3. 4.	Ž 63	
4. 4.	Ž 64	
5. 4.	Ž 65	
6. 4.	Ž 66	
7. 4.	Ž 67	Sk 2,32-47: Nové společenství
8. 4.	Ž 68	Křestní vyučování 5: Kristova církev (Ef 4,1-6 a epištola Efezským)
9. 4.	Ž 69	
10. 4.	Ž 70	
11. 4.	Ž 71	
12. 4.	Ž 72	
13. 4.	Ž 73	
14. 4.	Ž 74	1K 10,1-13: Dar a závazek
15. 4.	Ž 75	Křestní vyučování 6: Stůl Páně (1K 11,17-34)
16. 4.	Ž 76	
17. 4.	Ž 77	
18. 4.	Ž 78	
19. 4.	Ž 79	Ř 6,1-11: Jedno s Kristem
20. 4.	Ž 80	
21. 4.	Ž 81	1Pt 3,15 – 4,1: Moc Vzkříšeného

Křestní vyučování 1: Náš velký příběh

Galatským 3,26-29

Křest je osobní, a zároveň veřejná záležitost. Křtem vstupuji do společenství pokřtěných – ve svém sboru, ve své církvi, v naší době a zemi, ale i v církvi minulosti a budoucnosti, u nás a po celém světě. Stávám se součástí Božího lidu napříč generacemi a národy, jednou z postav Božího příběhu, dědicem pokladů i zápasů izraelské víry, lásky a naděje. Vyberte z následujících oddílů aspoň některé a přemýšlejte nad svým křestním dědictvím.

Inventura křestního dědictví

- **Stvoření (Gn 1,26-28)**

Bůh stvořil zemi, aby se stala domovem pro člověka. Člověk se stal správcem této země.
Co to znamená pro nás?

- **Praotcové (Gn 12,1-3)**

Bůh povolal Abrama z Uru na cestu do nové země, aby se namísto rodovým bůžkům klanil Stvořiteli světa.
V čem se podobáme praotcům?

- **Exodus (Ex 19,4-6)**

Hospodin vyvedl Izraele z otročiny, zjevil mu své Jméno a daroval zákon. Izrael měl tvořit společenství, kde vládne spravedlnost a milosrdenství.
Co pro nás znamená izraelský exodus?

- **Proroci, modlitebníci, mudrci (Ž 1,1-3)**

Proroci kritizovali izraelskou nevěru, ale slibovali i smířenou budoucnost. V modlitbách Izraelité hledali Boha uprostřed hojnosti i bídy, štěstí i zmatků. V Písmu, ve všelidské zkušenosti i v běhu světa hledali izraelští mudrci odpovědi na klíčové otázky lidského bytí a jednání.

Jak se mezi námi odráží živý neklid izraelské víry?

- **Židovství (Neh 9,36-37)**

Izrael musel odejít ze své země; v cizině se nově učil důvěřovat Bohu. Po návratu domů Židé vybudovali nový chrám a v dalších staletích, rozdělení do různých hnutí, hledali, co znamená být Božím lidem: Saduceové žili obětní službou, farizeové zase posvěcením všedního dne, zákoníci studiem Písma, esejci odloučením klášterního života a zelóti ozbrojeným bojem proti okupantům. Co z biblické víry je centrální pro nás? Jak hledáme společnou řeč?

- **Židé i Řekové (Ř 1,16)**

Evangelium k vám přišlo od Židů oklikou přes Řeky - píše apoštol do Říma. Přišlo ze země izraelské prostřednictvím Nového zákona, napsaného řecky, s řeckou kulturou dialogu a zvědavosti, díky silnicím a globální moci římského impéria. Co z toho žije mezi námi?

- **Národ, sbor, rodina (Zj 21,23-27)**

Víra je Boží dar, z nebe na nás však nepadla. Našim předkům v 9. století kázali řečtí bratři Cyril a Metoděj. Od té doby u nás evangelium působí: díky mnichům a mniškám, kněžím, kazatelům nebo překladatelům Bible, díky jednotlivým křesťanům zapustilo u nás kořeny a vypůsobilo mnoho dobrého. Někteří jeho svědkové, jako biskup Vojtěch či kněz a učitel Hus, dosvědčili evangelium vlastní krví; také Čeští Bratři museli pro víru mnoho vytrpět. Od koho jsem evangelium slyšel já? A jaké je naše sborové dědictví?

Křestní vyučování 2: Trojjediný Bůh

1. Janův 4,7-16

Vzkříšený Ježíš, Pán nebe i země, pověřil své svědky, aby jeho nové učedníky křtili „*ve jméno Otce i Syna i Duchu svatého*“ (Mt 28,18-20). Kdo je tento Bůh, který na nás ve křtu vkládá své jméno a označuje nás tak za své? Pod jakouže vládu a do jakéhožto společenství nás Kristus uvádí? V koho to věříme, koho uctíváme, komu sloužíme, koho milujeme?

Kdo je náš Bůh?

- Bůh se zjevuje a jedná v „trojtaktu“ lásky: Otec poslal svého Syna, aby byl spasitelem světa. Syn seslal Duchu svatého, aby nás posvětil ve víře a v lásce, aby nás vystrojil k dílu a modlitbě. Co pro nás znamená, že Bůh je Bůh trojjediný? Přemýšlejme o svém Stvořiteli, Spasiteli a Posvětiteli, o svém Otci, Bratru a Pánu. Jak ho vůbec můžeme poznávat? Východiskem pro naše obnovené křestní krédo může být Janova epištola, vodítkem a inspirací text apoštolského vyznání víry či slova, která (nejen) pro své děti klasicky formuloval M. Luther.

Bůh Otec

1J 4,7-16	Apoštolské vyznání víry	Malý katechismus
	<i>Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.</i>	<i>Věřím, že Bůh stvořil mne a všechna stvoření. Dal mi tělo i duši, oči, uši a všechny údy, rozum a všechny smysly, a s tím vším mě neustále zachovává. Dal mi také oděv a obuv, jídlo a pití, dům a domov, ženu a děti, pole, dobytek a vše, co mám. Všim, co potřebuji k udržení těla a života, mě denně a štědře obdarovává. Chrání mě před nebezpečím, opatruje mě a zachovává od všeho zlého. To vše činí jedině z otcovské, božské dobrotivosti a milosrdenství, bez jakýchkoli mých zásluh a práv. Proto jsem povinen mu za vše děkovat, jej chválit, jemu sloužit a jeho poslouchat.</i>

Bůh Syn

1J 4,7-16	Apoštolské vyznání víry	Malý katechismus
	<p><i>Věřím v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny, trpěl pod Pontským Pilátem, byl ukřižován, umřel a byl pohřben, sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího, odkud přijde soudit živé a mrtvé.</i></p>	<p><i>Věřím, že Ježíš Kristus, pravý Bůh, Otcem od věčnosti zplozený, a také pravý člověk, zrozený z panny Marie, je můj Pán, který mne, ztraceného a zavrženého člověka, spasil, vykoupil a vysvobodil od všech hříchů, od smrti a od moci ďábla; a to ne zlatem ani stříbrem, ale svou svatou a drahou krví, a svým utrpením bez viny a svou smrtí, abych se stal jeho vlastnictvím a žil pod jeho vládou v jeho království a jemu sloužil ve věčné spravedlnosti, nevinnosti a blaženosti; tak jak on vstal z mrtvých, žije a kraluje na věky.</i></p>

Bůh Duch svatý

1J 4,7-16	Apoštolské vyznání víry	Malý katechismus
	<p><i>Věřím v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, hříchů odpuštění, těla z mrtvých vzkříšení a život věčný.</i></p>	<p><i>Věřím, že nemohu svým vlastním rozumem a vlastní silou věřit v Ježíše, svého Pána, ani k němu přijít, ale že Duch svatý mě skrze evangelium povolal, osvětil mě svými dary, posvětil mě a zachoval v pravé víře. Stejně tak celou křesťanskou církev na zemi povolává, shromažďuje, osvěcuje, posvěcuje a v jediné, pravé víře při Ježíši Kristu zachovává. V této křesťanské církvi mně i všem věřícím každého dne štědře odpouští všechny hříchy, v nejposlednější den mě i všechny mrtvé vzkřísí a mě a všechny věřící v Krista obdaří věčným životem.</i></p>

Křestní vyučování 3: Odpuštění hříchů a křesťanská svoboda

Koloským 2,6-17

Křest nám připomíná, že náš život stojí na pevném a plně dostačujícím základu Kristova kříže a vzkříšení. Z něj pramení odpuštění hříchů i svoboda od falešných nároků na naše svědomí; tam začíná nový život. Z čeho nás Kristus osvobodil, co nám odpustil? A z čeho potřebujeme nově vysvobodit, co odpustit?

Osvobození dlužníci

- Ježíš zemřel a z mrtvých vstal - zvítězil nad zotročujícími mocnostmi: hříchem, smrtí, ďáblem. Křest nám připomíná, že i my jsme zemřeli, v Kristu, a vírou že jsme v Kristu vstali ke svobodnému životu. Bůh je v Ježíši náš Vysvoboditel i Pán. A také síla k novému životu podle Ježíšova vzoru, podle Božích představ.
- V Desateru (Ex 20,1-17) najdeme základní požadavky. Pomyslná **první tabule** se týká Božích věcí...

	Jak zní naše obžaloba?	Jaké je naše povolání?
1. <i>Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl ze země egyptské, z domu služby. Nebudeš mít jiného Boha mimo mne.</i>		
2. <i>Nezobrazíš si Boha...</i>		
3. <i>Nezneužiješ jméno Hospodina, svého Boha...</i>		
4. <i>Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý...</i>		
5. <i>Cti svého otce i matku...</i>		

- Pomyslná **druhá tabule** se týká věci mého bližního...

	Jak zní naše obžaloba?	Jaké je naše povolání?
6. Nezabiješ.		
7. Nesesmilníš.		
8. Nepokradeš.		
9. Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.		
10. Nebudeš dychtit po domě svého bližního...		

- Jde pouze o „deset slov“, o dva jednoduché příkazy a osm prostých zákazů. Kdo je ale kdy dodržel? Co teď?!

Křestní vyučování 4: Křesťanské povolání

Koloským 3,18 – 4,1

„Jak chytře nám Pán Bůh přihrává všechny dobré skutky, k ruce, bohatě a vytrvale, jen je vykonat“ píše Luther v knížce O dobrých skutcích. „Po dobrých skutcích nemusíme složitě pátrat; a na ty ostatní, nápadné a náročné, svémyslné skutky, jako jsou zbožné poutě, stavby chrámů či odpustky, můžeme klidně zapomenout.“

Být lidmi na svém místě

Pro manžele
<p><i>Ženy, podřizujte se svým mužům, jak se sluší na ty, kdo patří Pánu.</i></p> <p><i>Muži, milujte své ženy a nechovejte se k nim drsně.</i></p>
Ef 5,21-33 1Pt 3,1-7

Pro rodiny
<p><i>Děti, poslouchejte ve všem své rodiče, protože se to líbí Pánu.</i></p> <p><i>Otcové, neponižujte své děti, aby nemalomyslněly.</i></p>
Ef 6,1-4

Pro šéfy a podřízené

*Otroci,
poslouchejte ve všem své pozemské
pány, nejen naoko, abyste se jim
po lidsku zalíbili, nýbrž ze srdce,
v bázni Páně. Cokoli děláte, dělejte
upřímně, jako by to nebylo lidem,
ale Pánu, s vědomím, že jako
odměnu dostanete podíl na jeho
království. Váš Pán je Kristus, jemu
sloužíte. Kdo se dopouští křivdy,
dostane za to odplatu. Náš Pán
nikomu nestrání.*

*A vy, páni,
dávejte otrokům, co jim spravedlivě
patří. Pamatujte, že i vy máte
Pána v nebi.*

Ef 6,5-9 | 1Pt 3,18-25

Pro život ve společnosti

1Pt 2,13-17 | Ř 13,1-7

Zásadně

Ko 4,2 | Ef 6,10-18
1Pt 2,11n a 3,8nn
1K 7,17-24 a 13,1-7

Křestní vyučování 5: Kristova církev

Efezským 4,1-6

Následování Krista, jakkoli niterné a osobní, není sólovou záležitostí. Ve světě a před Bohem nestojíme jen každý sám za sebe, nýbrž jsme povoláni žít ve společenství s lidmi.

Proč existuje církev? Co vůbec je církev?

Co je církev?

Odkud pochází? V čem spočívá? K čemu tu je směřuje?
Jakými obrazy apoštol vyjadřuje povolání církve?
Z čeho smíme vycházet, k čemu jsme povoláni, co zůstáváme
Božímu povolání dlužni?

Ef 1,20 – 2,7

(...) I vy jste byli mrtvi pro své viny a hříchy (...), ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtvi pro své hříchy...

Ef 2,11-19

*(...) aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil **jednoho nového člověka**, a tak nastolil pokoj (...) máte právo **Božího lidu** a patříte k **Boží rodině**.*

Ef 2,20-22

*(...) v něm jste i vy společně budování v **duchovní příbytek Boží**.*

Ef 4,11-16

*(...) ...k budování **Kristova těla**, až bychom všichni dosáhli jednoty víry a poznání Syna Božího, a tak dorostli zralého **lidství**, měřeno mírou Kristovy plnosti. (...) On je **hlava**, z něho roste celé **tělo**...*

Ef 5,22-33

*(...) Nikdo nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev, vždyť jsme **údy jeho těla**. Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své **manželce**, a budou ti dva **jedno tělo**. Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církev...*

Křestní vyučování 6: Stůl Páně

1. Korintským 11,17-34

Je-li křest svátostí počátku, je Večeře Páně svátostí na cestu. Opakovaně soustředí náš život – život našeho společenství – na to podstatné, na naše východiska, sílu, cíle.

Jádro věci

- Proč slavíme Večeři Páně?
- Co Večeře Páně znamená a přináší?
- Jaký způsob slavení je tedy nevhodný?
- Jaký způsob oslavy je vhodný?

Biblický a historický původ křtu

Odkud se křest vzal? Podívejme se na jeho biblické zdroje a vzory. Křesťanský obřad očividně navazuje na křest, ke kterému lid Izraele volal Jan, zvaný proto **Křtítel**, a kterému se, k Janovu překvapení, podrobil i Ježíš (Mt 3,1nn). Snad chtěl Ježíš viditelně vyjádřit, že se jakožto „milovaný Syn“ odevzdává do Otcových služeb, příp. že se cele ztotožňuje s lidem Izraele, s Božím „prvorozeným synem“, v jeho bídě i naději (Mt 3,15-17; srov. Ex 4,22). Jan, poslední a největší ze starozákonních proroků (Mt 11,9-14), ohlašoval blížký Hospodinův příchod, inauguraci jeho království uprostřed lidu (Mk 1,2n.7n; srov. Ex 40,1nn; Ex 33,12nn). Nejprve však musí dojít ke třibení izraelské nevěry - k prořezávání sadu, k provívání sklizně na mlatu, k pálení plev, jak Jan s biblickou obrazností líčil Boží soudy (Iz 4,4; 30,27n; 43,2 aj.). Každý Izraelita má vyjít Králi vstříc a upravit mu cestu, a sice „*křtem pokání na odpuštění hříchů*“ a napraveným životem (Mt 3,7nn; L 3,7nn). Ač Ježíš sám nekřtil, navázal na Janovo kázání o Království a o pokání (Mk 1,14n; J 4,2). Také křest, podobný tomu Janovu, Ježíš svým žákům odkázal: křtěnec ho přijímá z rukou křtitele a koná se „*na odpuštění hříchů*“ (Sk 2,38.41; 22,16 aj.). Apoštolský křest však zároveň křest Janův doplňuje a překračuje: pojí se s Božím, resp. Ježíšovým jménem (Mt 28,19; Sk 2,38), s Kristovou smrtí, pohřbem a vzkříšením (Ř 6,3nn), a tedy také s darem Ducha svatého (Mk 1,8; Sk 2,33.38n; 19,1nn; srov. J 7,37-39 aj.). Křesťanský křest navazuje obsahově i formálně na křest janovský, a v zásadních ohledech jej překračuje.

Ani janovský křest však zřejmě nebyl beze vzorů. Mohl navázat na **očistné obřady**, praktikované kněžími v chrámu či farizeji a esény mimo posvátný okrsek (Mk 7,3n; J 2,6; srov. Mt 23,25b). Lišil se však od nich jednak formálně – lidé neponořovali sami sebe, nýbrž byli křtěni někým druhým -, jednak obsahově – Janův křest se pojil s vyznáním a odpuštěním hříchů, s napraveným životem, a ne s rituální, bohoslužebnou čistotou. Jiným vzorem Janovy služby mohl být také obřad, jemuž se podrobovali – a dodnes podrobují - nežidé, muži s celými rodinami, kteří konvertovali k židovství: u mužů tento křest doplňuje obřízku, pro ženy je jedinou přestupní ceremonií.

Rituální očišťování i křest proselytů samy navazují na **starozákonní očistná ustanovení a modelové podněty** (Ex 29,4; 30,17-21; Lv 19; srov. Ex 19,10; 2Kř 5,8nn; Iz 1,16; Ž 51,9). I křest Janův a křest Kristem ustanovený navazují na starozákonní obřady a na židovská očekávání. Oba jsou ohlasem zaslíbení: Hospodin se jednou – v jakémsi novém, definitivním exodu – vrátí na Sijón jako pravý Král Izraele: „*Připravte na poušti cestu Hospodinu (...) Panovník Hospodin přichází s mocí, jeho paže se ujme vlády*“ (Iz 40,1nn; 51,9nn; Oz 2,16nn). Izrael se konečně vrátí z vyhnanství, politického i duchovního (Iz 43,1nn; 52,1-12; 55,12n). Lid, jako kdysi za Mojžíšových časů, znovu projde vodou soudu a očisty, bude obnoven a posvěcen Duchem, osvobozen z područí cizinců, ale i z pout vlastní nevěry: a nastane mesiášský věk, čas nové smlouvy, čas obnoveného Hospodinova kralování nad Izraelem (Iz 43,16-21; Jr 31-33; Ez 36,22nn; Da 7,1nn; srov. Ex 19,10n; Mk 1,1nn). Nový zákon představuje Ježíšovu smrt a vzkříšení právě v souřadnicích tohoto exodu! Ne náhodou Ježíš umírá o svátcích pesachu; ne náhodou Ježíš pesachovému hodu přikládá význam svého obětovaného těla a své prolité krve; ne náhodou své smrti přisuzuje obětní, pesachový, smluvní význam; a ne náhodou nazývá svou smrt „*křtem*“ a „*exodem*“ (L 9,31; 12,50; 22,7-20; J 18,28; 1K 5,7n). Biblickým kořenem a spásně-dějinným modelem Janova, tím spíše Kristova křtu jsou tak přechody Rudého moře a řeky

Jordánu (Ex 14; Joz 3-4; 1K 10,1nn), vysvobození Mojžíše z Nilu, záchrana Noema z vod potopy (Ex 2,3.10; Gn 6-9), ba už samo stvoření země zprostřed vod (Gn 1,1-2.9n; 1Pt 3,19-21; 2Pt 3,5n; srov. Iz 43,16nn; 51,9nn; Ž 89,9-13). Kristovy pašije jsou jakousi reprízou a dokonáním těchto klíčových, zakládajících událostí! Tyto všechny události (vymezení hranic vodstev na počátku, záchrana praotcovy rodiny z potopy, vytažení Mojžíše ze smrtónosného Nilu, vyvedení lidu z otroctví skrz moře a přechod Jordánu do země zaslíbené, ale i návrat z babylonského zajetí „u řek *babylonských*“) a všechny tyto události jako dílo Boží, jako život zachráněný ze smrti, jako Hospodinovo vítězství nad nepřítelem, ba jako „stvoření z ničeho“: ty všechny se jak ozvěnou znovu ozývají „pod způsobou“ Ježíšova jordánského křtu a nově, *plně* se odehrávají a dokonávají v jeho ukřižování a pohřbu, v jeho vzkříšení a vyvýšení, a jednou i v jeho očekávaném návratu. Jako by se tu koncentrovaly a rekapitulovaly, jako by tu svůj důvod i cíl našly celé dějiny spásy (J 1,14; Ef 1,3-14; Ko 1,14-20)! A všechno to - pro Krista – ústí i do našeho křtu (1K 10,1; 1Pt 3,20-22; Ko 2,11-15; 3,10n; J 19,34).

Křest (a Večeře Páně) se ne náhodou podobá i **starozákonním obřadům**, jimiž Hospodin ony veliké činy lidu zvěstoval a v nichž mu obnovoval jejich platnost. Ať už jde o obřizku (Gn 17,6nn) či sabat (Ex 20,8-11; Dt 5,12-15), ať jde o různé oběti a svátky (Ex 13,1-16), o milostivá léta a oddlužení chudých (Lv 25; Dt 15), ať už pomyslíme na Boží přikázání (Lv 25,39-42; Dt 6,20nn): tam všude se - ve „způsobách“ slavnosti, stolování, omývání, každodenních činů - připomínaly a zpřítomňovaly Boží dary stvoření, exodu a smlouvy. Jan Kalvín tyto rituály a ustanovení proto nazývá starozákonními „svátostmi“ (Inst. IV, 14, 18-21): Hospodin jimi v Izraeli zjednával památku svým činům, obnovoval skrze ně jejich platnost, ba sdílel v nich svou stvořitelkou, spasitelnou a pečovatelskou přítomnost. Ozařoval jimi všední den svou slávou a ve všem pozemském tak dával probleskovat svým tvůrčím a vykupitelským skutkům. Izraelitovi i hostu, svobodnému i otrokovi, zajištěnému i nuznému dával tak Bůh vždy znovu podíl na své odvěké dobrotě, ale i na bratrské péči lidu Izraele: O svátcích pesachu se Izraelita radoval ze své svobody, skutečné, anebo doufané - jako by vycházel z Egypta; to proto, že jeho otcové kdysi vyšli z Egypta. V sobotu si odpočinul od své práce, jako Stvořitel odpočinul na počátku a tak korunoval své dílo. O svátcích či při obětech se poveselil a nasytil, postaral se o své potřebné (Ex 20,10n; Dt 12,7.12; 14,28n). Nazveme-li všechny tyto různorodé obřady s Kalvínem „svátostmi“ Starého zákona, potom křest a večeře Páně – navrhují někteří biblisté – také nejsou jedinými „svátostmi“ zákona Nového. Kristovou „svátostí“ - v širším slova smyslu - je pak už samo shromáždění církve, tělo Kristovo, přítomnost křesťanů ve světě (1K 3,16n; 6,19; 12,13nn; Ef 1,22n), zvěstování evangelia a odpuštění hříchů, bratrovo slovo (Ř 10,8-10; J 20,22n), vzájemná služba bratří a sester (Ř 12,1nn); ale i prostřený stůl (1Tm 4,1-5), manželství a rodičovství (Ef 5,32n; 1K 7,14), dítě, o které pečujeme, člověk ve všelijaké bídě (Mt 18,1nn; 25,31nn): Tam všude – a tak různorodě – se s námi přece setkává Pán Ježíš osobně; tam všude dostáváme podíl na jeho díle nového stvoření a exodu, podíl na jeho kříži a vzkříšení, na jeho utrpení i slávě. Tam všude probleskuje Kristova láska a spása, vlada a péče. Přičemž ony dva výsadní, zvláštní a přímé Kristovy (rituální) odkazy, křest a stůl Páně – v teologii tradičně nazývané „svátostmi“ – všechny ostatní projevy Kristovy přítomnosti jaksi zahrnují, osvěcují a staví do jeho světla, uvádí do jeho služeb. Křest – podobně jako starozákonní děje, obřady a svátky – není jen niternou či individuální zkušeností, nýbrž obléká člověka do Krista a vtěluje ho do Kristova společenství. A podobně lámání chleba sytí nejen věřící srdce, nýbrž dotýká se i těla, utváří jednotu těla Kristova a inspiruje nové sdílení statků, novou vzájemnou ohleduplnost (Sk 2,38-47; 1K 10,16n; 11,26-34). Právem mluvíme o „bohoslužbě všedního dne“.

Ve starozákonních „svátostech“ se slévají a zpřítomňují Boží skutky stvoření, exodu, smlouvy, stejně jako naděje na nové stvoření, nový exodus či novou smlouvu. A právě tyto skutky i naděje – nyní

ztělesněné a dokonané v Kristu – se ozývají a zpřítomňují i v našem křtu (a porůznu v oněch dalších „svátostech“). O ně všechny ve křtu jde, do nich všech nás křest vtahuje: pro Krista v něm.

Biblické částky o křtu

Pokusili jsme se stručně popsat křest v jeho biblických dějinách a osvětlit z jeho zdrojů. Zdůrazníme, že jde jen o pokus. Nový zákon nepřináší ucelenou křestní nauku. Také o křtu platí apoštolské upozornění, že „*naše poznání je jen částečné*“, že sestává z částek (a že tedy své ucelené koncepte sestavujeme z částek). Tyto částky však víře stačí! A umožňují případnou kritiku našich představ. Jaké **biblické částky** to jsou? Křest hraje v Novém zákoně různé role, je o něm řeč v různých souvislostech:

- Jak jsme už viděli, křest je spojen se zakládajícími událostmi **Starého zákona**: se stvořením světa (Ř 6,4b; Mt 3,9b), s potopou (1Pt 3,20n; Mt 3,7.12), s povoláním Abrama (Ga 3,27-29; Mt 3,9a), s obřizkou (Ko 2,11n; Mt 3,9), s exodem Izraele a jeho pouštním putováním (1K 10,1; Mt 3,2n), se zaslíbením obnovy a očisty (Sk 22,16; Mk 1,4), se zaslíbením Ducha (Sk 2,14nn; Mt 3,11.16).
- Křest je **ustanoven Kristem** (Mt 28,18-20; Sk 2,38). Ježíš sám se podrobil Janovu křtu pokání; a svou službu, zejména smrt, nazval křtem a kalichem (Mt 3,13nn; Mk 10,38; L 12,50).
- Křest se koná „*ve jméno*“ trojjediného **Boha**, příp. „*ve jméno*“ Ježíšovo: Je tedy v Kristu spojen se společenstvím a dílem Otce, Syna a Ducha svatého (Mt 28,19; Mt 3,16n; Sk 2,32n.39; 1K 1,13.15). Ve křtu a v Duchu vydává Otec svědectví o svém Synu (1J 5,6-9; srov. Mt 3,17).
- Křest má spojitost se zaslíbením, darem a působením **Ducha svatého**: V souvislosti s vodním křtem bývá řeč o „*křtu Duchem*“, ale také o apoštolském vkládání rukou (Sk 2,38n; 8,39; 9,17n; 10,44nn; 19,1-7; srov. Mt 3,11.16).
- Primárním jevištěm křesťanského křtu je **misie**: Křest je dveřmi, jimiž mají národy vstupovat k Pánu Ježíši do učení (Mt 28,16-20; Sk 2,41; 8,12; 10,44nn; srov. Ga 3,27-28).
- O křtu bývá řeč tam, kde Duch svatý připojuje jednotlivce a celé domácnosti ke Kristově **církvi**, k tělu Kristovu (Sk 2,38n.41; 11,16n; 16,14n.30-34; 1K 10,1n; 12,13; srov. 1K 15,29).
- Křest figuruje jako pouto či projev **jednoty** církve při vši rozmanitosti duchovních darů a služeb: Se křtem se pojí **rovnost** a **vzájemnost** věřících napříč generacemi a navzdory rozdílům osobního přesvědčení, zeměpisného a náboženského původu, sociálního postavení, pohlaví (Ga 3,26-29; Ef 4,1nn; 1K 1,13-15; 12,12nn; Sk 2,39.41nn; 10,44nn a 11,15-18; 16,15.33n).
- Křest souvisí s **pokáním**, odpuštěním hříchů, darem očištěného svědomí (Sk 2,38; 22,16; Ko 2,12-15; 1Pt 3,21; srov. Mk 1,4).
- Se křtem se pojí **víra** v Ježíše Pána a Krista, vyznání této víry, resp. věřící vzývání jeho jména, ale také celoživotní srozumívání a „*sžívání*“ víry se křtem (Mk 16,16; Sk 8,12n.37; 16,14n.31-34; Ř 6,3.9.12nn; Ef 4,5; Ko 2,12).
- Křest souvisí se **spasením** ze zmaru světa a z Božího soudu; křest je zároveň zničujícím **soudem** nad starým člověkem a světem (Mk 16,16; Sk 2,38-40; 16,31-34; 1Pt 3,21n; srov. Mt 3,7nn).
- Křest jakožto „*obřizka Kristova*“ je znamením či důkazem **osvobození** z moci ďábla a hříchu, ale také od mojžíšovských, resp. lidských ustanovení a náboženských nabídek (Ko 2,12nn).

- Lidé pokřtění jsou také **děťmi Božími**, spoludědici Božího Syna a dědici Abrahamovy smlouvy (Ga 3,26 – 4,7; srov. Mt 3,16n).
- Křest stojí v kontrastu k „levné milosti“ (Ř 6,1nn, srov. 5,20nn): Křest je spojen jednak se **smrtí**, s odložením a pohřbem, svlečením starého člověka, jednak se stvořením a **vzkříšením**, oblečením člověka nového. Pokřtěný je jakožto nový člověk zavázán k zápasu s hříchem, k životu ve „*službě spravedlnosti*“, k umrtvování „*mrtvých skutků*“. Ze sféry hříchu a smrti je vyveden pod vládu Boží a Kristovu, Ducha svatého (Ř 6,5nn; 1K 10,1nn; Ko 2,12nn).
- Nesmíme zde opomenout ani záhadné Pavlovo slovo o křtu **za mrtvé** (1K 15,29). Ať už je jeho historické a teologické pozadí jakékoli, ať už se apoštol k tomuto křtu stavěl jakkoli a ať už jím jeho zastánci vyjadřovali cokoli, v souvislosti 1K 15 je křest „*za mrtvé*“ argumentem pro víru v Kristovo minulé, a tedy i v naše budoucí vzkříšení z mrtvých.
- Křest je „organicky“ (Ř 6,5a) spojen s **Ježíšem** a s Jeho ukřižováním: Jednak je křtem „*ve jméno*“ či „*ve jménu*“ Ježíše (Sk 2,38; 22,16), čímž se křest buď má odlišit od křtu Janova, anebo je vyzván garant křtu, Kristus, jenž se za křtěnce obětoval a křtěnce se ujímá a jemuž se křtěnec odevzdává. Jednak je křest popisován jako oblečení, vnoření „*do Krista*“, sjednocení s Kristem v „*podobnosti jeho smrti*“ (Ř 6,3.5; Ga 3,27; 1K 1,13): Jsme „*pokřtěni do jeho smrti (...) křtem spolu s ním pohřbeni do smrti (...) srostlí s ním v podobnosti jeho smrti*“ (Ř 6,3-5; Ko 2,11n). A to vše, abychom spolu s ním a jako on nově žili a měli účast i na vzkříšení těla (Ř 6,6nn; Ko 2,12nn). Kristův úděl se stává údělem pokřtěného, Kristus se stává životním „*prostorem*“ křesťanovým.

Otevřené křestní otázky

Co jednotlivé částky znamenají? A jak spolu souvisí? Texty Nového zákona interpretují křest očividně v různých souvislostech, ne-li různými způsoby, s různými důrazy. Tato novozákonní **otevřenost** umožňuje – a v dějinách církve umožňovala, ba vyvolávala – i **různá porozumění** křtu. Mezi konfesemi, teology a čtenáři Písma zůstávají některé křestní otázky otevřené; i protestantské tradice – luteráni, reformovaní, baptisté aj. - se mezi sebou v pochopení křtu liší. Je křest lidským činem, anebo dílem Božím? Je křest oznámením a vyznáním, anebo se v něm i něco reálně děje? A co případně? Je křest určen pouze věřícím, anebo mohou, či dokonce mají být křtěny i děti věřících rodičů? Jak je křest spojen s církví, s místním sborem, se členstvím ve sboru? A kdo má, smí křtít? Atd. Novozákonní křestní texty jsou, jak řečeno, v leckterém ohledu otevřené, ne-li přímo mlčenlivé, a jednoznačné odpovědi zřejmě nedávají. Např.:

- Jaká je přesná souvislost **křtu, pokání a odpuštění** hříchů? Je „*křest pokání na odpuštění hříchů*“ (Mk 1,4) počátkem pokání, aktem pokání, anebo výsledkem pokání? Je křest kajícíkovou či snad křtitelovou prosbou o odpuštění hříchů, křtěncovým vyznáním, že mu bylo odpuštěno, Božím příslibem a svědectvím o odpuštění, či samotným aktem odpuštění? Řecká gramatika nedovoluje jednoznačně odpovědět, spíše umožňuje dojít k různým naznačeným výkladům.
- Podobně otevřený je výklad vazby **křtu a Božího Ducha**, křtu vodou a „*křtu Duchem*“ (Sk 2,38n; 19,2-6; 1K 12,13). Je Duch svatý křtitelem, či je křestním darem, „*živlem*“ křtu, do něhož je křtěnec takříkajíc ponořen, anebo snad se křtem souvisí volně jako „*přidaná hodnota*“? Je Duch svatý garantem křtu, jeho vlastním obsahem, anebo je součástí rozsáhlejšího daru spásy, který

vedle křtu, odpuštění, synovství atd. zahrnuje i přítomnost Ducha (Ga 3,26 – 4,7)? Nejednotné je i pořadí: v příbězích knihy Sk křest vodou jednou daru Ducha předchází, jindy na vylití Ducha navazuje či je vylitím Ducha vynucen (Sk 8,15; 10,44nn; 19,5n). Při některých křtech v knize Sk pak Duch není zmíněn (Sk 16,14n.31-34; srov. Ř 6).

- Poměr **křtu a víry** je v novozákonních oddílech význačný. V misijních příbězích knihy Skutků víra křtu předchází a ke křtu vede (2,38n; 16,14n.31-33; Mk 16,16). V epištolách je zas řeč pouze o víře následující; věřící jsou odkazováni k minulému křtu, mají mu rozumět a dle něj žít (Ř 6,3nn; 1K 10,1nn; Ga 3,26nn; Ko 2,12). Ani v příbězích Sk není souvislost víry a křtu vždy přímočará: čteme o Lydiině víře, pokřtěni ale byli všichni v jejím domě (Sk 16,14n); spása je zaslíbena a křest udělen všem v domě žaláříkově, Lukáš ale mluví jen o jeho víře (Sk 16,31-34 v ČSP).
- Obojí, **víra i křest**, se chápou stejných darů: spásy (Mk 16,16; 1Pt 3,21a), odpuštění (Sk 15,9; Sk 22,16 v ČSP), sjednocení s Kristem a jeho křížem (Ga 2,19n; Ř 6,2nn), účasti na těle Kristově (Sk 4,32; 1K 12,13), daru Ducha svatého (Ef 1,13; Sk 2,38). Je víra vlastním příjemcem těchto darů, zatímco křest jakýmsi jejich zvěstným symbolem, resp. metaforickým vyznáním víry? Nebo – obráceně – vírou člověk rozpoznává a přijímá, co mu bylo, je či bude darováno ve křtu? Anebo se snad víra a křest - jako dvě ruce a každá svým způsobem - vztahují k týmž Kristovým darům?
- Antická církev a (nejen) římsko-katolická exegese dodnes ke křtu vztahují i texty zmiňující „pečeť“ Ducha, „osvícení“, „obmytí“, „znovuzrození“, „narození z vody a Ducha“ a „zasvěcení“ (1K 6,11; 2K 1,22; 4,6; Ef 1,13n; 4,30; Tt 3,5; J 3,3.5; 1J 2,20.27 aj.). Je taková četba správná?
- Texty Nového zákona zřejmě neumožňují uzavřít jednoznačně ani otázku **vnější podoby** křtu: ponořením, politím, pokropením? Řecké slovo *baptizó* - křtít znamená doslova „ponořit“ anebo také „omývat, očišťovat“ (srov. Mk 7,3n; Žd 9,10). K provedení křtu se jistě nabízely vodní toky či plochy (Mt 3,6; Sk 8,36; 16,13-15?), městské rybníky, chrámové či soukromé mikve (Sk 2,41?), a také rituální nádoby (J 2,6). „Učení dvanácti apoštolů“, spis asi z přelomu 1. a 2. století, upřednostňuje tekoucí studenou vodu, ale připouští i trojitě polití hlavy (Did VII,1-3).
- I vztah **křtu a církevního „úřadu“** je v Novém zákoně nezřetelný. Vzkříšený Kristus svěřil křest svým učedníkům (Mt 28,16nn; Mk 16,14-16; srov. J 4,2; Sk 1,20nn). Křest ale podle zpráv knihy Sk vykonávali i jiní (8,12.36; 9,18), resp. nelze až na výjimky stanovit, kdo křtem fakticky sloužil (2,41; 10,48; 19,5). Podobný nezáměr o osobu křtitele projevuje i Pavel: nejenže nikde nestanoví, kdo by měl v církvi křtít, nýbrž také zdůrazňuje, že v Korintu pokřtil jen nemnohé – neboť „*Kristus mě neposlal křtít*“ -, ba právě že si nevzpomíná, že by pokřtil někoho dalšího (1K 1,13-17).
- Otevřená zůstává tradičně také otázka **křtu dětí**: Apoštol Pavel křtil – či dával křtít - „*celé domy*“ (Sk 16,15.33; 1K 1,15a). Křtil i děti, pokud byly přítomny? Kniha Sk na křestních místech o dětech nemluví (kromě 2,38n). Je tomu tak proto, že v těchto domácnostech děti nežily; resp. proto, že přítomné děti nemohly evangelium porozumět a ze křtu byly tedy vyňaty - jak tvrdí jedni? Anebo – jak tvrdí druzí - by autor Sk musel výslovně upozornit, že děti nebyly křtěny, neboť starozákonní a helénský termín „*celý dům*“ automaticky zahrnoval i děti, příbuzné, čeládku (lhostejno, zda tyto osoby byly fakticky přítomny)? A nebyli snad apoštolové obřezanými židy, pro které účast nemluvnat na Božích smlouvách byla samozřejmostí? Hraje nějakou roli Ježíšova preference dětí, ba nemluvnat, s ohledem na vstup do Božího království (Mt 18,1-5; L 18,15-17)? Biblické texty nejsou očividně s to rozhodnout, jak tomu se křty dětí fakticky bylo. O církevní praxi rozhoduje spíše takové, či jiné učení: Zahrnuje věřící i jejich děti; anebo předpokládá u křtěnců některé

zkušenosti (např. generální pokání) a mentální schopnosti (porozumění, samostatné rozhodnutí, vlastní slovní vyjádření), které malé děti postrádají?

- Mnohé v našem porozumění křtu se jistě rozhoduje na otázce, kdo je **aktérem** křtu a co je jeho **obsahem**. Je křest vyznáním víry ze strany křtěnce – před lidmi, před Bohem, před duchovním světem? Je zvěstováním církve? Je křest prostředkem, jímž Bůh člověku potvrzuje Kristovo dílo, příp. člověka s Kristem sjednocuje? Nový zákon nikde neříká výslovně, že křest představuje vyznání víry; inkriminované texty však takový výklad jistě umožňují: Např. Ř 6 pak interpretujeme v tom smyslu, že křtem vyznavačsky „symbolizujeme“ pohřeb starého člověka do Kristovy smrti. Právě nad Ř 6 ale musíme připustit, že ne člověk Bohu, ale Bůh člověku tu křtem zvěstuje Kristovo ukřižování a vzkříšení, ba že Bůh člověka „*křtem*“ sjednocuje s Ježíšovým křížem a pohřbem. Není jistě náhodou, že v Novém zákoně je člověk vždy „*křtěn*“ (trpný rod), že je příjemcem, takříkajíc pasivním „objektem“ křtu, a ne jeho činitelem, natož učinitelem. Činitelem křtu je buď církev rukama pověřeného služebníka, nebo – *passivum divinum*, „božský trpný rod“ – Bůh sám, Kristus, Duch. Ke kterému výkladu se přiklonit: k vyznavačskému (člověk vyznává), smluvnímu (Bůh se zavazuje člověku a přijímá křtěnce do svých smluv), či k „svátostnému“ (Bůh jedná s člověkem)? Co konkrétně křtěnec ve křtu dělá: vyznává víru, prosí o víru, kaje se? A co dělá Bůh: zvěstuje a stvrzuje evangelium, sjednocuje člověka s Kristem, dává mu svého Ducha?

Mnohé novozákonní křestní formulace jsou otevřené a umožňují různá uchopení, ba uvádějí naše myšlenky na nové, netušené cesty. O slova novozákonních textů se rozbíjejí jakákoli jednosměrná, příliš uzavřená řešení. Písmo jednak předkládá své vlastní důrazy; jednak dovoluje, vynucuje otevřenou a naslouchající křestní teologii. Takovou, které sluší skromnost vlastní pozice a úcta před odlišným porozuměním: úcta před biblickými slovy a před faktem křtu, připravenost opravovat vlastní nauku, ochota učit se od druhých. Ekumenický dialog mezi reformačními církvemi, ale i dialog protestantko-katolicko-pravoslavný je v tomto smyslu nejen napínavým teologickým cvičením, ale i bratrskou ctností, biblicky danou nutností.

Křest v Církvi bratrské

Čím je křest pro nás? Křest se nám spojuje tradičně asi nejsilněji s osobním svěděním a se vstupem do sboru. Bývá pro nás prvním zásadním aktem poslušnosti vůči Pánu Ježíši, veřejným vyznáním víry před sborem, přáteli, příbuznými, hosty, příležitostí ke svědectví. Je radostnou vzpomínkou na duchovní narozeniny, oslavou Pána Ježíše, který dodnes buduje svou církev. Křest se mezi námi ovšem tradičně pojí také s různými nejistotami a rozpory. Asi už jen málokdy se o křest přeme, a přece některé otázky zůstávají nezodpovězeny a vymezují názorové hranice. Co křest znamená? Co se v něm děje? Jak souvisí se členstvím v církvi? Jak je tomu se křtem dětí? Lze křest opakovat? Resp. je někdy křest provedený v dětství neplatný? V čem spočívá příprava ke křtu? Jak je tomu se křtem v církvích ekumeny? A jaká forma křtu je správnější, ne-li jediná pravá?

Vyznání českých Bratří, k němuž se hlásíme a ve své Bohoslužebné agendě z něj citujeme (s. 25), učí, že křest a Večeře Páně „*jsou svatá, zevnitřní [tj. vnější], živelná [tj. hmotná] a viditelná znamení, slovem Božím posvěcená a vysvědčená, jimiž se neviditelná milost a pravda věcí těch, jichž jména nesou, vyznamenává a posvátně dává*“ (čl. XII, 1). Křest se od jiné koupele odlišuje určením nebo obsahem, jež mu připisuje a jemuž ho zasvěcuje Boží slovo: nejde v něm o tělesnou hygienu či

osvěžení, ale podtrhuje, potvrzuje a podává se v něm Ježíšovo evangelium, Pán Ježíš sám. Řečeno s naším novým Vyznáním víry (odst. 64): svátosti „*jsou dary, znamení a pečeti Boží milosti... Viditelným způsobem potvrzují vnitřní milost, kterou věřící v Krista přijímají. Tato milost je Bohem veřejně potvrzena skrze církve*“. Anebo jak se praví v Duchovních zásadách (odst. 150): „*Kázání je slovo, které se slyší, svátosti jsou slovo, které se vidí (...) svátosti nepokládáme jenom za prázdné symboly, ale za reálná znamení, která za předpokladu víry dávají to, co znázorňují.*“ Svátosti jsou naším vyznáním víry a zvěstováním evangelia, předně a zásadně však vyznáním Božím, jeho vlastním zvěstováním a sebesdílením. Nejde tedy jenom o symbolické akty, o nápodoby či ilustrace, nýbrž také o „*reálná znamení*“, tj. Boží činná slova a přítomné činy: ve svátostech Bůh - rukama a ústy shromáždění a jeho služebníků – sdílí jednotlivci a svému lidu Kristovo evangelium. Bůh v nich víře ohlašuje, ba dává Krista samotného. Bůh nás - jakožto bytosti z masa a kostí - tělesně, hmatatelně a viditelně vtahuje do svého díla, do dějin svého zjevení a spasení: dává nám podíl na Kristu ukřižovaném, dává nám účast na jeho těle, církvi. A věřící člověk? A sbor věřících? Slavením svátostí vyzýváme, vyznáváme, zvěstujeme Krista. Ve svátostech za něj děkujeme a – jako jednotlivci, ale i jako sbor a církve – ho ve víře přijímáme.

Co je podle našich dokumentů *křest*? „*Jsmo Duchem pokřtěni v jedno tělo (...) Věřící je ve křtu sjednocen s Kristem, a tím se stává součástí jeho těla – církve,*“ říká komentář našeho Vyznání víry (odst. 64n). Bůh nás spojuje s Kristem, takže jsme jeho tělo, součást jeho církve. Duchovní zásady doplňují (odst. 151n): „*Křest je nám svátostí počáteční. Poskytuje křtěnému příležitost vyznat, že zemřel s Kristem (...). Křtíme ale i děti těch, kteří se spoléhají na Boží zaslíbení smlouvy a vyznávají svou víru na místě svých dětí.*“ Boží slovo a sliby, Boží smlouva s jeho církví, ba církve sama, tu byly dávno před námi, před zrodem naší osobní víry – ta se spíše má a smí připojit k věřícím, kteří tu už jsou. Jak misionářským svědectvím za zdi církve, tak uvnitř sboru, z generace na generaci se šíří slovo evangelia. Tato důvěra v Boha otců a matek, důvěra v Boha, který svá zaslíbení daroval nám i našim dětem otevírá u nás možnost křtu dětí. Duchovní zásady shrnují: „*V textech Písma je křest podtržen jako výraz poslušnosti a začlenění do církve. Křest na znamení pokání a víry pečeti odpuštění hříchů a nový život v Kristu. Ten, kdo je pokřtěn, patří Kristu a může se oprávněně spoléhat na Kristovu pomoc a ochranu.*“ Doplňme nepříjemnou námitku, ve Vyznání a Zásadách nezmíněnou: Že lze křtem - a stejně večeří Páně - pro jeho všední, očividně nezázračný, lidský zjev snadno pohrdnout, vyprázdnit jej či dokonce zneužít, pokládat vůbec za zbytečný (srov. L 3,7; 1K 10,1-22; srov. 1K 11,17nn)? A přece nás Bůh právě těmito pozemskými, zemitými prostředky připoutává ke Kristu, k jeho slovům a kříži, k bratřím a sestrám, k této zemi, ale i k naději vzkříšení. A právě takto skromně, a přece zřetelně - a tajemně -, nás uvádí na cestu pokání a víry (1K 10,16-18; 11,26-33; Ř 6,1nn; Ga 3,26nn).

Věřoucí dokumenty Církve bratrské zjevně spojují důrazy vyznavačského, smluvního, ale také svátostného pojetí. V některých otevřených otázkách, jakou je forma či okamžik křtu, zachovávají sborům, kazatelům i jednotlivcům svobodu osobního přesvědčení a lokální tradice. Respektují tedy tematickou polyfonii a naukovou otevřenost Písma, jak jsme je popsali výše. Umožňují nám ptát se vždy znovu biblického textu a s úžasem objevovat nové aspekty křtu. Činí tak v tradici starobratrské hermeneutiky rozlišování „*věcí podstatných, služebných a případných*“: Věcmi podstatnými jsou Boží milost a spása v Kristu a tedy na lidské straně víra, láska, naděje. Služebné věci – Písmo, křest, večeře Páně - věcem podstatným slouží, přinášejí a osvětlují Boží dary člověku, plodí, vyživují a vedou víru, lásku i naději. Kolik je při křtu užito vody či kdy přesně je křest vykonán, jsou v této perspektivě

otázky případné, zodpovídané případ od případu, ve shodě s tradicí a svědomím. V podstatném má vládnout svornost, v nepodstatném volnost, ve všem pak láska (Augustin).

Shrnutí

Pokusme se shrnout. Křest je, zaprvé, podobně jako Večeře Páně, **ztělesněným evangeliem**. Jeho základem je „*víra Kristova*“ (Ř 3,26b), Ježíšova věrná poslušnost až na kříž: Kristus sám nám otevírá cestu víry, svou cestu, cestu za ním, s ním, v něm (Ef 1,20 – 2,10; Fp 2,5nn; Ko 3,1nn). Je příhodné, že český výraz „křest“ je přímo odvozen ze slova „Kristus“. Bůh nám ve křtu připomíná a podává, církev ve křtu zvěstuje a slaví, křtěnec ve křtu přijímá a vyznává: že v Kristu nás Bůh povolal a zahrnul do svého příběhu od stvoření po obnovu všeho, do nového exodu a nového stvoření, do svého díla soudu i milosti. Křest ve jméno trojjediného Boha je sumářem dějin spásy, pečetí smlouvy Boží se svým lidem, je stvrzenou a osobně aplikovanou zvěstí o Pánu Ježíši. Křest ve jméno Otce, Syna a Ducha svatého je tedy také „hermeneutickým klíčem“ k Písmu; apoštolské vyznání je krédo křestní: právě takto – trojičně a kristovsky - je třeba číst Bibli (Mt 28,19; Ga 3,26.29).

Zadruhé, Duch svatý křtem viditelně přičleňuje nové údy k tělu Kristovu. Křest je **vstupní branou církve**. Prostorem křtu je věřící sbor, křtí se uprostřed sboru. Křest je jakoby nárysem a obrysem církve: Nový zákon nezná (trvale) nepokřtěné křesťany. Reformátoři proto v minimalistické „definici“ církve (jakože existují i jiné, širší reformační „definice“) mluvili o slovu evangelia a o svátostech: kde jsou tyto přítomny, tam je církev. Totiž církev ne jako lidské sdružení, natož sdružení svémyslné a svéhlavé, nýbrž církev jako dílo Boží, jako stvoření povstalé z Božího slova, jako tělo Krista vtěleného a ukřižovaného, vzkříšeného a vyvýšeného. Bůh buduje svou církev také křtem; a ve křtu rýsuje její hranice i otevírá její dveře.

Křest je, zatřetí, **shrnutím a zadáním křesťanského života**. Kristus zemřel, byl pohřben a vstal z mrtvých; a nám je to darováno, vírou to přijímáme - také „pod způsobou“ křtu. Z evangelia Kristova žijeme - „z víry k víře“, v pokání, v poslušnosti, v trpělivé službě i utrpení. Ba přijímáme Krista osobně a jsme s ním sjednoceni. Pro nás zemřel – a s ním jsme také my umřeli a umíráme; pro nás vstal – a i nám tedy je a bude darován život. Kristus je naším východiskem i cestou, vzorem i silou, naším povoláním i jistotou.

A začtvrté doplňme, že **co Bible nechává otevřené**, smíme a máme nechat otevřené i my; resp. že co Bible nedořikává, to nemusíme, a snad ani nemáme dořikávat. Proto naše řády chtějí přiznávat stejnou hodnotu křtu politím i ponořením, křtu nemluvnat i křtu dospělých. Podobně uznáváme křty provedené v jiných společenstvích Kristovy církve, kde se Kristus zvěstuje a svátosti řádně vysluhují. Každý ať má jistotu svého přesvědčení; nesudme jeden druhého.

David Beňa